

แผนงานและโครงการเพื่อการสร้างเสริม
สุขภาพระดับบุคคล ระดับครอบครัว
และระดับชุมชน

อาจารย์กมลภุ ถนอมสัตย์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนนักศึกษาสามารถ

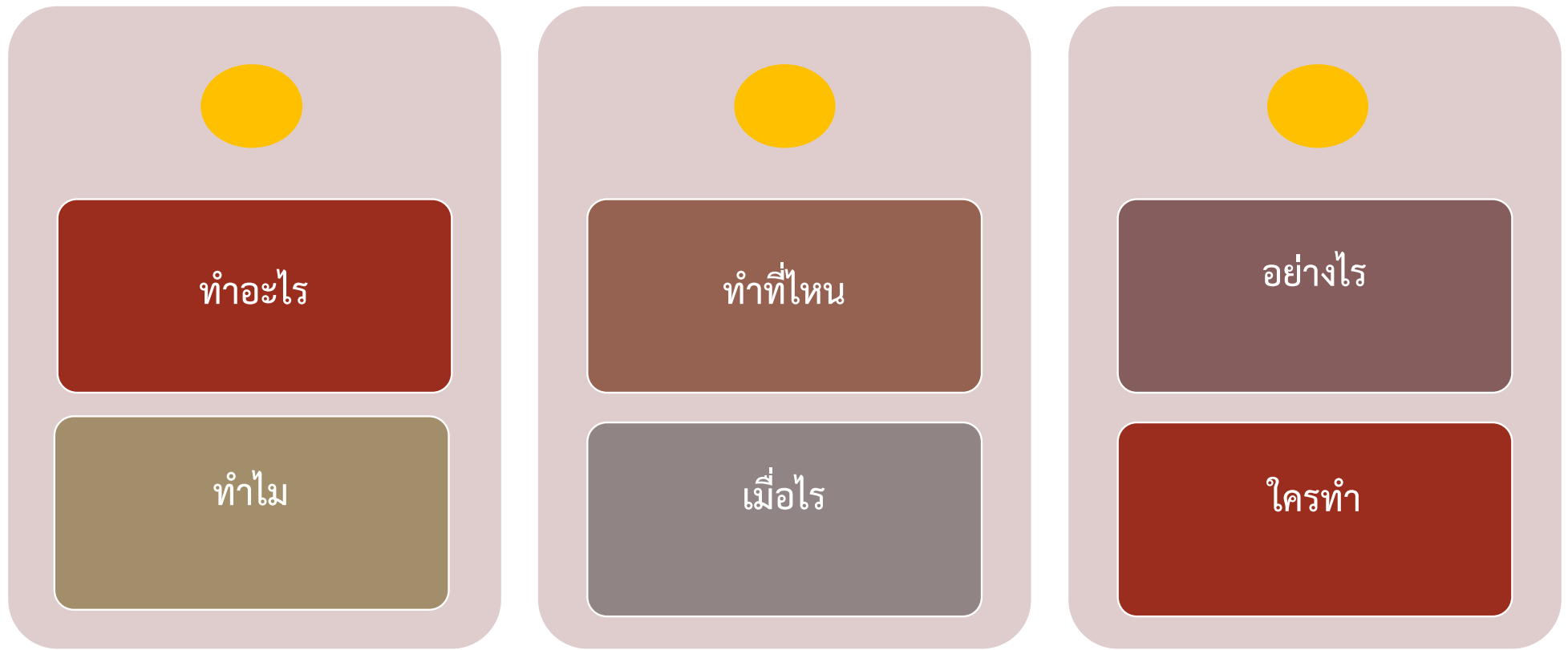
1. บอกความหมายของแผนงานและโครงการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพระดับ บุคคล ระดับครอบครัวและระดับชุมชนได้

2. อธิบายประโยชน์ของโครงการ ลักษณะของโครงการที่ดี วัตถุประสงค์ในการเขียนโครงการ ประเภทของการเขียนโครงการ ส่วนประกอบของการเขียนโครงการ และปัญหาในการเขียนโครงการได้

3. เขียนโครงการแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้

การวางแผน เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสิ่งที่จะกระทำในอนาคต การประเมินผลของสิ่งที่กำหนดว่าจะกระทำและกำหนดวิธีการที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติ ถ้าจะกล่าวโดยสรุป การวางแผนก็คือการคิด การหรือกะการไว้ล่วงหน้าว่าจะ

การวางแผน
จึงเป็นเรื่อง
ที่เกี่ยวข้อง

1

อนาคต

2

การตัดสินใจ

3

การปฏิบัติ

ประโยชน์ของการวางแผน

1.

ช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์

2.

เป็นศูนย์กลางประสานงาน

3.

ทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปโดยประหยัด
มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.

เป็นเครื่องมือในการควบคุมงานของนักบริหารเพื่อติดตามตรวจสอบ
การปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตาม
นโยบายและเป้าหมายที่ต้องการ

**ประเภท
ของแผน**

1 แผนพัฒนาระยะยาว (10 - 20 ปี)

2 แผนพัฒนาระยะกลาง (4 - 6 ปี)

3 แผนปฏิบัติการประจำปี (1 ปี)

ตัวอย่างแผนงาน

แผนพัฒนาสุขภาพกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลสีม

ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑. โครงการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ	๑. เพื่อให้คณะกรรมการทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของการเป็นกรรมการบริหารกองทุนฯ ๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนฯ ๓. เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของกองทุนฯ	๑. จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติงบประมาณ ๒. ประชุมผู้บริหารกองทุนฯ เพื่อกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ๓. ประสานคณะกรรมการบริหารเข้าร่วมกิจกรรม ๔. กำหนดสถานที่ดำเนินโครงการ ๕. จัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ๖. กำหนดตารางดำเนินโครงการฯ ๗. ติดตามประเมินผล	- คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ จำนวน ๑๗ คน - อนุกรรมการกองทุนฯ จำนวน ๖ คน รวม ๒๓ คน	ก.พ. - ก.ย. ๒๕๕๘	- ค่าที่พักคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ จำนวน ๒๓ คน X ๒ วัน คนละ ๗๐๐ บาท = ๓๒,๒๐๐ บาท ค่าพาหนะ รถตู้ปรับอากาศ ๓ คัน X จำนวน ๓ วัน X วันละ ๓,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๓๑,๕๐๐ บาท อาหาร คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ จำนวน ๒๓ คน X ๓ วัน X คนละ ๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๐,๗๐๐ บาท รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๘๔,๔๐๐ บาท (ค่าใช้จ่ายสามารถถัวเฉลี่ยได้)	- องค์การบริหารส่วนตำบลสีม - รพ.สต.สีม - รพ.สต.ทุ่งกระโดน

ผู้รับผิดชอบโครงการ .....

(นายอภิชาติ เจริญยุทธ)
ผอ.รพ.สต.ทุ่งกระโดน

ผู้เห็นชอบโครงการ .....

(นางกิตติมา อารยสมโพธิ)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสีม

ผู้อนุมัติโครงการ.....

(นายเชาว์ กาญจนภาค)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสีม

ความหมายของ โครงการ

โครงการ (PROJECT) การวางแผนล่วงหน้าที่ทำขึ้นอย่างมีระบบ ประกอบด้วย กิจกรรมย่อยหลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า แต่ละโครงการมีเป้าหมายเพื่อการผลิตหรือการให้บริการเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพของแผนงาน

ประโยชน์และความสำคัญของโครงการ

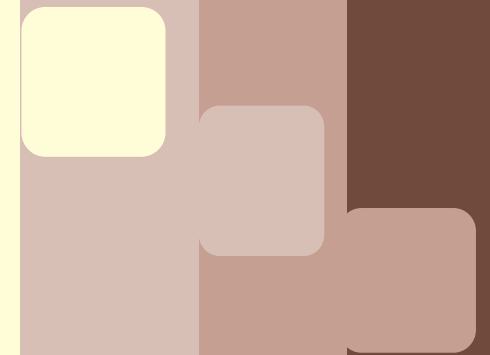
1. ช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อหาสาระและตรงตามเจตนาของผู้เขียนโครงการ
2. ช่วยประหยัดเวลาแก่ผู้อ่าน
3. ช่วยให้การปฏิบัติงานตามโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด
4. เป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพการทำงานของผู้เขียนโครงการ

ประเภทของการเขียนโครงการ

โครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. โครงการแบบดั้งเดิม หรือการเขียนโครงการแบบประเพณีนิยม (Conventional Method)
2. โครงการเชิงเหตุผล หรือโครงการแบบเหตุผลเชิงตรรกวิทยา (Logical Framework Method)

โครงการแบบดั้งเดิม หรือการเขียนโครงการแบบ
ประเพณีนิยม (**Conventional Method**)

การวางแผน โครงการ

ตอบคำถามเกี่ยวกับการวางแผน โครงการ (6 W 2 H)

ก. ทำทำไม (WHY)

ข. ทำอะไร (WHAT)

ค. ทำที่ไหน (WHERE)

ง. ทำเมื่อไร (WHEN)

จ. ทำโดยใคร (WHO)

ฉ. ทำเพื่อใคร (WHOM)

ช. ทำอย่างไร (HOW)

ซ. จ่ายเท่าไร (HOW MUCH)

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการ

- ➡ **ทำไม (Why):** หมายถึง หลักการและเหตุผลที่จะต้องดำเนินการเรื่องนั้น
- ➡ **ทำอะไร (What):** หมายถึง การคิดกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติ
- ➡ **ทำที่ไหน (Where):** หมายถึง การกำหนดสถานที่ในการดำเนินงานที่เหมาะสม

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการ

- ➡ **ทำเมื่อไร (When):** หมายถึง การกำหนดเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ
- ➡ **ทำโดยใคร (Who):** หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบ
- ➡ **ทำเพื่อใคร (Whom):** หมายถึง กลุ่มคนหรือพื้นที่เป้าหมายที่ต้องการให้ได้รับประโยชน์

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการ

- ➡ ทำอย่างไร (How): หมายถึง รูปแบบ กฎเกณฑ์และกรรมวิธี ในการดำเนินกิจกรรม
- ➡ ใช้จ่ายเท่าไร (How much): หมายถึง การคิดคำนวณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม

รูปแบบของการเขียนโครงการ

1. ชื่อโครงการ

- ชื่อโครงการที่เสนอขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุน

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

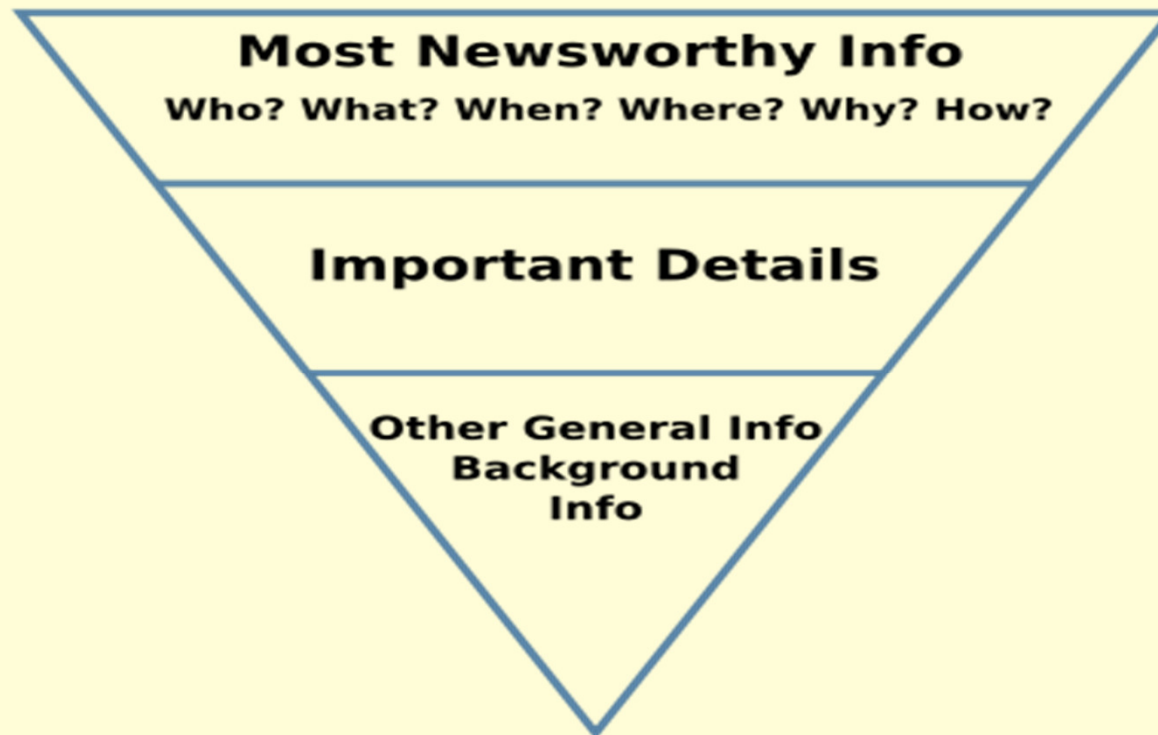
- หน่วยงานของรัฐ
- ภาคเอกชน , สถาบัน
- หน่วยงานสนับสนุน

3. ผู้รับผิดชอบโครงการ

4. หลักการและเหตุผล

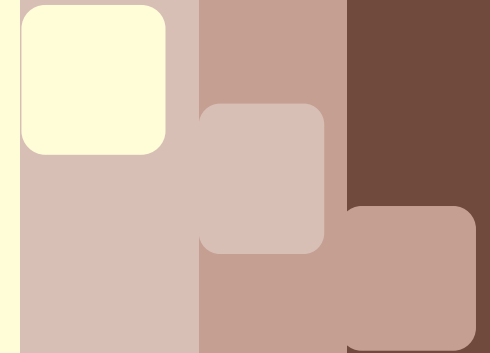
รูปแบบของการเขียนโครงการ

รูปแบบของการเขียนโครงการ

5. วัตถุประสงค์

- ทำเพื่ออะไร
- แก้ปัญหอะไร

ลักษณะของวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป หรือ อาจเรียกวัตถุประสงค์หลัก จะระบุข้อความที่แสดงถึงความต้องการหลักอย่างกว้างไม่ระบุเฉพาะเจาะจง
2. วัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นข้อความที่แสดงความเฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของการดำเนินงาน. ที่ต้องการให้เกิดขึ้น วัตถุประสงค์ทั่วไปจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปด้วย

ลักษณะของวัตถุประสงค์

โดเมน ของ Bloom's Taxonomy	กรอบจุดประสงค์ ของกระทรวงฯ
C-Cognitive (พุทธิพิสัย)	K-Knowledge (ความรู้)
A-Affective (จิตพิสัย)	A-Attitude (เจตคติ ค่านิยม)
P-Psychomotor (ทักษะพิสัย)	P-Process/Product (กระบวนการ/ผลงาน)

Bloom, 1999

หลักการเขียนวัตถุประสงค์ที่ดี

SMART

1. Sensible and Specific คือ ต้องมีความเป็นไปได้และมีความเฉพาะเจาะจงในการดำเนินการโครงการ
2. Measurable คือ ต้องสามารถวัดและประเมินผลระดับของความสำเร็จได้
3. Attainable คือ ต้องระบุถึงการกระทำที่สามารถปฏิบัติได้ มิใช่สิ่งเพ้อฝัน
4. Reasonable and Realistic คือ ต้องระบุให้มีความเป็นเหตุเป็นผล และสอดคล้องกับความเป็นจริง
5. Time ต้องมีการกำหนดขอบเขตของเวลาที่จะกระทำให้สำเร็จได้อย่างชัดเจน

คำที่ควรใช้

To state	=	เพื่อกล่าวถึง
To explain	=	เพื่ออธิบายถึง
To describe	=	เพื่อพรรณนาถึง
To select	=	เพื่อเลือกสรร
To identify	=	เพื่อระบุ
To distinguish	=	เพื่อจำแนกแยกแยะ
To list	=	เพื่อลำดับ หรือเพื่อแจกแจง
To evaluate	=	เพื่อประเมิน
To construct	=	เพื่อสร้างเสริม
To design	=	เพื่อกำหนดรูปแบบ
To solve	=	เพื่อแก้ปัญหา

คำที่ควรหลีกเลี่ยง

To understand	=	เพื่อเข้าใจถึง
To know	=	เพื่อทราบถึง
To be familiar with	=	เพื่อคุ้นเคยกับ
To appreciate	=	เพื่อซาบซึ้งใน
To be aware of	=	เพื่อรู้ซึ่งถึง
To be interested in	=	เพื่อสนใจใน
To be acquainted with	=	เพื่อเคยชินกับ
To be recognize	=	เพื่อยอมรับใน
To believe	=	เพื่อเชื่อถือใน
To realize	=	เพื่อสำนึกใน

ตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักการออกกำลังกาย

วัตถุประสงค์เฉพาะ (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม)

เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถบอกหลักการออกกำลังกายได้

รูปแบบของการเขียนโครงการ

6. วิธีดำเนินการ

- รายละเอียดขั้นตอนดำเนินงาน

7. แผนปฏิบัติงาน

- แยกกิจกรรมเป็นรายปี
- นิยมใช้แผนภูมิแกนต์ (Gantt chart)

การเขียนแผนปฏิบัติงาน

รายการ	ประจำปีงบประมาณ 2558 (1 ตุลาคม 2557 - 30 กันยายน 2558)											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ขั้นการวางแผน (P) 1. ประชุมคณะกรรมการ 2. สืบหาความต้องการด้านสุขภาพ		↔										
ขั้นดำเนินการ (D) 1. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง.....				↔								
ขั้นสรุปและประเมินผล (C) 1. ประเมินผลโครงการและสรุปผลการดำเนินงาน 2. จัดทำสรุปเล่มสรุปผลโครงการ								↔				
ขั้นปรับปรุงตามผลประเมิน (A) 1. ประชุมคณะกรรมการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขวางแผนการดำเนินงานต่อไป										↔		

รูปแบบของการเขียนโครงการ

8. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

9. งบประมาณและทรัพยากรที่ต้องใช้

1) ความประหยัด (Economy)

2) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) โครงการทุก

โครงการจะต้องมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับ

3) ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness)

4) ความยุติธรรม (Equity)

10. การติดตามและประเมินผลโครงการ

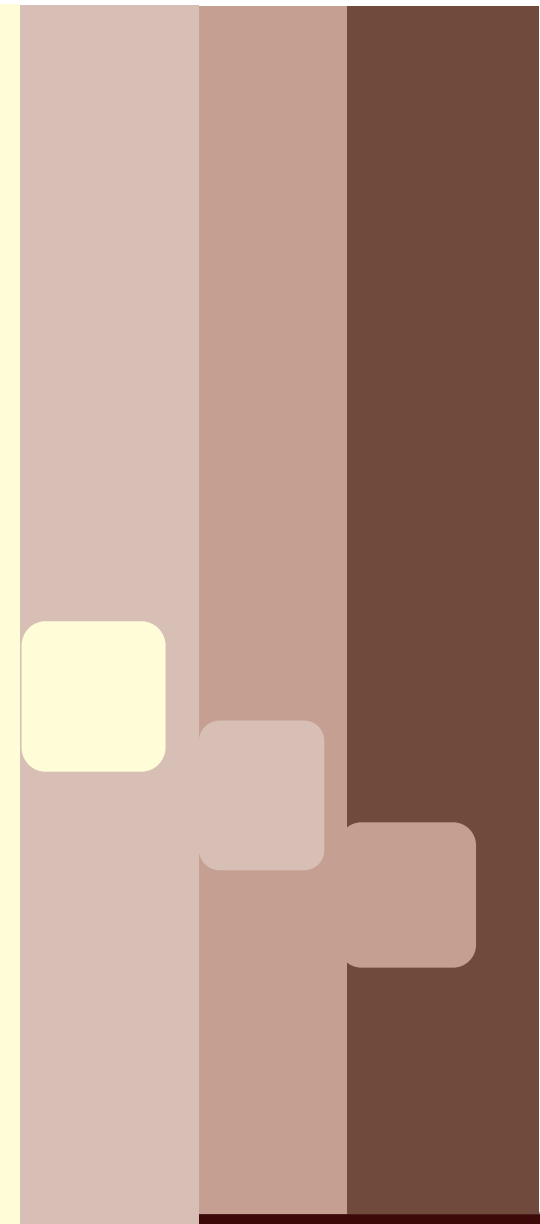
11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ผลของการดำเนินงานลดผลกระทบอย่างไร
- ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์
- ควรแสดงเป็นตัวเลขเชิงปริมาณ

โครงการเชิงเหตุผล หรือโครงการแบบเหตุผล
เชิงตรรกวิทยา
(Logical Framework Method)

อย่างไร (How)**ทำไม (Why)**

	ก. คำสรุป (NS)	ข. ตัวบ่งชี้ (OVI)	ค. แหล่งข้อมูล และ/หรือวิธีพิสูจน์ (MOV)	ง. เงื่อนไขหรือข้อกำหนดเบื้องต้น (IA)
1. จุดมุ่งหมายหลัก (Goal : G)	ก.1 คำสรุปจุดมุ่งหมายเขียนให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์	ข.1 สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือแสดงว่าบรรลุจุดมุ่งหมาย (ปริมาณ – คุณภาพ – เวลา)	ค.1 แหล่งข้อมูลและ/หรือวิธีการพิสูจน์ความสำเร็จ	ง.1 สภาพที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
2. เป้าประสงค์ (Purpose : P)	ก.2 คำสรุปวัตถุประสงค์ของโครงการ	ข.2 สภาพการณ์ภายหลังจากที่มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ครบถ้วนแล้ว (ปริมาณ – คุณภาพ – เวลา)	ค.2 แหล่งข้อมูลและ/หรือวิธีการตรวจสอบว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	ง.2 สภาพการณ์ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์มีส่วนสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย
3. ผลงานของโครงการ (Output : O)	ก.3 คำสรุปผลงานหรือผลผลิตของโครงการ	ข.3 สภาพการณ์หรือลักษณะที่แสดงให้เห็นผลผลิตหรือผลงานเพื่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ (รายการ-ผลงาน- ปริมาณ – คุณภาพ – เวลา)	ค.3 แหล่งข้อมูลและ/หรือวิธีการตรวจสอบผลงานหรือผลผลิต	ง.3 สภาพการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุนกันระหว่างผลงาน/ผลผลิตกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
4. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิต (Input : I)	ก.4 คำสรุปปัจจัยหรือกิจกรรมการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องมีหรือจำเป็นต้องมี	ข.4 รายการปัจจัยค่าใช้จ่ายและกิจกรรมการดำเนินงาน (ชนิดและปริมาณ)	ค.4 แหล่งข้อมูลและหรือวิธีการตรวจสอบ	ง.4 ข้อกำหนดการได้มาของปัจจัยและการดำเนินงานให้ได้ผลงานที่ต้องการ

โครงการที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

- สามารถแก้ไขปัญหาขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- สามารถดำเนินงานได้
- รายละเอียดโครงการต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน
- รายละเอียดของโครงการสามารถเข้าใจได้ง่าย
- สามารถนำไปปฏิบัติได้
- มีวิธีการประเมินผลที่ชัดเจน

ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนโครงการ

1. ไม่แสดงถึงปัญหาที่ต้องการจะแก้ไขอย่างชัดเจน
2. หลักการ + เหตุผล ไม่หนักแน่น
3. ขาดข้อมูลสนับสนุนอ้างอิง
4. ไม่ทันกาล ไม่ทันสมัย
5. วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน คลุมเครือ
6. วิธีการเป็นไปได้ยาก ทำตามไม่ได้

ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนโครงการ

7. ไม่เห็นประโยชน์ที่ชัดเจน
8. แผน งบ เวลา ไม่สัมพันธ์กัน ไม่สมเหตุสมผล
9. การนำเสนอ/การเขียน
  - ไม่ต่อเนื่อง
  - ไม่เรียงลำดับ
  - ไม่กระชับ
  - ใช้ภาษาพูด เช่น คณะผู้จัดทำโครงการได้ปลูกปล้ำโครงการนี้

บทสรุป

การเขียนโครงการจะต้องครอบคลุมส่วนประกอบสำคัญ และจะต้องมีรายละเอียดที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานโครงการ เพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติงานที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

ขอขอบคุณ

kamollabhu@webmail.npru.ac.th

